

Prof. dr hab. Beata Zawadzka-Kłós

10.04.2026r.

Akademia Muzyczna im. G. i K. Bacewiczów

w Łodzi

RECENZJA ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

PANA FUCAI LI

W ZWIĄZKU Z POSTĘPOWANIEM O NADANIE STOPNIA DOKTORA W DZIEDZINIE SZTUKI, W DYSCYPLINIE SZTUKI MUZYCZNE, W UNIWERSYTECIE MUZYCZNYM FRYDERYKA CHOPINA W WARSZAWIE

ZLECENIODAWCA RECENZJI:

Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina, pismo z dnia 7 stycznia 2026r. *Zlecenie podjęte na podstawie przepisów ustawy z dnia 20 lipca 2018r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz. U. z 2023r. poz. 742, 1088, 1234, 1672, 1872, 2005 z 2024r. poz. 124, 227, 1089)*

DOTYCZY:

wszczęcia, na wniosek Pana Fucai Li przewodu na stopień doktora sztuk w dyscyplinie artystycznej sztuki muzyczne. Do nadesłanego mi przez Przewodniczącego Rady Dyscypliny Artystycznej Uniwersytetu Muzycznego Fryderyka Chopina, dr. hab. Jarosława Wróblewskiego, prof. UMFC pisma informującego, iż została powierzona mojej osobie funkcja recenzenta w przewodzie doktorskim Pana mgra Fucai Li pt. ***Portret muzyczny i psychologiczny partii Oniegina-na podstawie tytułowej postaci z opery Eugeniusz Oniegin Piotra Czajkowskiego***, pod kierunkiem dr hab. Jolanty Janucik, zostało dołączone dzieło artystyczne z jego opisem. Zgodnie z obowiązującymi przepisami swoją opinię opieram jedynie na przedstawionej pracy doktorskiej.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ:

Praca doktorska Pana Fucai Li pod tytułem *Portret muzyczny i psychologiczny partii Oniegina na podstawie tytułowej postaci z opery Eugeniusz Oniegin Piotra Czajkowskiego*, składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku CD oraz jego opisu. Wybór tematu pracy doktorskiej wynika z zainteresowań Pana Fucai Li i z predyspozycji wokalnych.

Dzieło artystyczne

Nagranie zostało zrealizowane w Warszawie 21.06.2024r. Miejsce nagrywania: 00-977 Warszawa, al. Niepodległości 77/85, Polskie Radio, room S2.
Technik nagrywania: Magdalena Natalia Więśław

Kandydat przedstawił na płycie następujące fragmenty opery *Eugeniusz Oniegin* Piotra Czajkowskiego:

Pierwszy akt

CD1 Kwartet wokalny (sopran, mezzosopran tenor baryton)

CD2 Oniegin-Aria (baryton)

Drugi akt

CD3 Mazurek i scena (tenor, baryton)

CD4 Koicowy (sopran, mezzosopran, tenor, baryton)

CD5 Duet (tenor, baryton)

Trzeci akt

CD 6 Scena Księcia Gremina (baryton)

CD 7 Oniegin Aria (baryton)

CD8 Duet z finalnej sceny (sopran, baryton)

Pan Fucai Li wykonał powyższe fragmenty opery z towarzyszeniem fortepianu. Partię fortepianu zrealizował Pan Mischa Kozłowski.

Kandydatowi w poszczególnych częściach towarzyszą następujący artyści:

Justyna Samborska -sopran (Tatiana)

Zuzanna Nalewajek-mezzosopran (Olga)

Zihao Mai -tenor (Leński)

Fucai Li- baryton (Oniegin)

Zanim przejdę do oceny dzieła, muszę zwrócić uwagę na pewną nieścisłość w opisie płyty dołączonym do CD. W opisie czytamy że fragment nr 6 , to Scena Księcia Gremina, podczas gdy w rozdziale szóstym pracy, na str. 95, pod numerem 6., fragment ten jest opisany jako Monolog Oniegina. Podobnie z fragmentem nr 4, który w opisie płyty widnieje jako Koicowy. Wskazując te nieścisłości , uznaję je za błędy edytorskie i nie mają one wpływu na moją ocenę końcową.

W części opisowej, na stronie szóstej czytamy: *Autor niniejszego opracowania, przygotowując partię głównego bohatera opery dostrzegł potrzebę pogłębionej analizy psychologicznej tej postaci. Doświadczenie praktyczne, związane z interpretacją fragmentów opery, pozwoliło nie tylko na głębsze zrozumienie fabularnej i muzycznej struktury dzieła, lecz również ujawniło osobiste powinowactwo autora z postacią Oniegina-zarówno na płaszczyźnie charakterologicznej, jak i w sposobie postrzegania rzeczywistości. Spostrzeżenia te stały się impulsem do podjęcia niniejszych badań.*

W mojej opinii, ta wypowiedź jest dobrym punktem odniesienia do oceny dzieła artystycznego. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że zmierzenie się z realizacją partii Oniegina w warunkach studyjnych jest dużo trudniejszym wyzwaniem niż wykonanie partii na scenie, gdzie każdy kontekst dramaturgiczny jest wzmocniony formą spektaklu operowego. Partia Oniegina stawia przed wykonawcą nie tylko wysokie wymagania techniczne, muzyczne i interpretacyjne, ale również wyrazowe, choćby wynikające z przemiany mentalnej, emocjonalnej Oniegina i jego skomplikowanego rysu psychologicznego. Dodatkowym wyzwaniem dla śpiewaka z Chin jest wykonanie partii Oniegina w języku rosyjskim. Dlatego też z zainteresowaniem i uwagą wysłuchałam płyty, stanowiącej zapis dzieła artystycznego i stwierdzam, że Pan Fucai Li wywiązał się ze swojego zadania bardzo dobrze. Artysta dysponuje interesującym głosem barytonowym o cieplej barwie. Głos jest wyrównany w całej skali, od najniższych do

najwyższych tonów, rezonujący i dobrze oparty na oddechu. Prezentacje poszczególnych fragmentów opery odznaczają się dojrzałością artystyczną i wysoką kulturą muzyczną. Kandydatowi w poszczególnych fragmentach opery towarzyszą znakomici artyści: Justyna Samborska w partii Tatiany, Zuzanna Nalewajek w partii Olgi oraz Zihao Mai w partii Leńskiego. Partię fortepianu realizuje Misha Kozłowski. Nie sposób pominąć ich wkładu w ogólne pozytywne wrażenie całości dzieła artystycznego. Wszystkie fragmenty są spójne zarówno pod względem wykonawczym, jak i interpretacyjnym. Części ansamblowe brzmią pięknie, a kłamrą, która spina całość jest akompaniament pianisty Mishy Kozłowskiego, który tworząc znakomitą kreację artystyczną wspiera interpretacyjnie solistów. Prezentacje poszczególnych fragmentów zawarte na płycie odznaczają się wysokim poziomem wykonawczym. Pan Fucal Li, to artysta dobrze przygotowany muzycznie i artystycznie, co przekłada się na przemyślaną i spójną kreację. Oceniając dzieło artystyczne należy się również odnieść do języka rosyjskiego. Pan Fucal Li bardzo pięknie i prawidłowo podaje tekst z właściwą akcentacją i tą charakterystyczną wschodnią miękkością. To wycucie językowe przekłada się również na piękne frazowanie i artykulację. Myślę, że jest to efekt systematycznej i wytrwałej pracy. Odnosząc się pozytywnie do całości dzieła artystycznego, wyróżniłabym arię */Wy mnie pisali.../Esl by byl na meste vas.../* z I aktu opery (CD2), gdzie słycać wszystkie walory głosu artysty, a interpretacja jest pełna ekspresji i wyrazu muzycznego. To wyjątkowa scena w operze, gdzie wrażliwość i delikatność Tatiany spotyka się z chłodem, obojętnością i poczuciem wyższości Oniegina. Kreacja Pana Fucal Li jest pełna ekspresji i bardzo sugestywna w swoim wyrazie artystycznym. Innym aspektem, na który należy zwrócić uwagę, jest konsekwentna i spójna interpretacyjnie kreacja całej partii Oniegina w stosunku do opisu dzieła. Koncepcja wykonawcza przedstawiona w rozdziale szóstym jest spójna z efektem końcowym, a więc nagrany dziełem artystycznym. Tak więc, wnikliwa i rzetelna teoretyczna praca badawcza Kandydata przełożyła się na znakomity efekt w postaci interesującego dzieła artystycznego. Piękny głos Pana Fucal Li, jak również jego muzykalność i muzyczna wrażliwość predysponują Artystę do wykonywania partii Oniegina z dużym powodzeniem na scenie.

Reasumując, należy stwierdzić, że wszystkie fragmenty opery *Eugeniusz Oniegin*, składające się na dzieło artystyczne wykonane są na wysokim poziomie, świadczącym zarówno o bardzo dobrej technice wokalne, jak i o dojrzałości artystycznej Kandydata. Odnosząc się do oceny dzieła i poziomu wokalne Kandydata nie sposób pominąć znaczącego wkładu pianisty Mishy

Kozłowskiemu, jak również znakomitych solistów, o których pisałam już wcześniej. Efektem tej znakomitej współpracy jest spójna i interesująca propozycja repertuarowa, zawarta na płycie i stanowiąca dzieło artystyczne.

Część opisowa

Do zarejestrowanego na płycie CD dzieła artystycznego, Kandydat dołączył pracę pisemną, stanowiącą jego opis. Obie części stanowią integralną całość. Tematem rozważań niniejszej pracy jest muzyczny i psychologiczny portret partii Oniegina, tytułowego bohatera opery Piotra Czajkowskiego. Materiałem badawczym natomiast jest partia barytonowa Eugeniusza Oniegina, zarówno arie solowe, jak i części ansamblowe z udziałem Oniegina. Praca pod względem formalnym nie wzbudza zastrzeżeń. Zawiera streszczenie, wprowadzenie, sześć rozdziałów podzielonych na podrozdziały, zakończenie oraz bibliografię. Bibliografia zawiera siedemnaście pozycji w języku chińskim, angielskim i polskim. Wprowadzenie jest dość obszerne i podzielone na trzy części. W części pierwszej Autor wyjaśnia przyczyny wyboru tematu dysertacji. Przybliży dzieło literackie, które stanowiło bazę dla powstania opery Piotra Czajkowskiego, a więc poemat dygresyjny *Eugeniusz Oniegin* Aleksandra Puszkina. W kolejnych akapitach zwraca uwagę na fakt, że pomimo zainteresowania w kręgach muzykologicznych i literaturoznawczych poematem czy operą *Eugeniusz Oniegin*, to dotychczasowe analizy dotyczą przede wszystkim warstwy formalnej, rzadziej natomiast psychologicznego ujęcia postaci, jak również scenologicznej interpretacji opery. Autor dostrzegł tę lukę i zdecydował się na pracę badawczą tego zagadnienia. W kolejnej części wprowadzenia, przedstawia stan badań w Chinach i na świecie. Jak pisze na str. 7 swojej pracy: *Literatura naukowa poświęcona operze Piotra Czajkowskiego obejmuje zarówno opracowania historiograficzne i analityczne jak i publikacje dotyczące interpretacji dzieła w aspekcie teoretycznym i wykonawczym.* W kolejnych akapitach wymienia interesujące publikacje i krótko je charakteryzuje. Są to głównie publikacje chińskich autorów, ale wymienia również antologię pod redakcją Aleksandra Poznańskiego obejmującą korespondencję kompozytora, która stanowi wspaniały dokument dotyczący życia i twórczości Piotra Czajkowskiego. Innym autorem spoza Chin jest Jurij Łotman i jego monografia poświęcona dziełu A. Puszkina *Eugeniusz Oniegin*. Badanie Łotmana potwierdza, w opinii autora pracy, znaczenie kulturowe i literackie poematu Puszkina oraz ponadczasowy charakter tego dzieła na tle literatury rosyjskiej. Celem pracy jest analiza muzycznego wizerunku postaci Oniegina. Metodologia

obejmuje zestawienie literackiego pierwowzoru w poemacie Aleksandra Puszkina z analizą struktury muzycznej libretta opery Piotra Czajkowskiego. Autor w swojej analizie badawczej szuka odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób wykonawca danej partii operowej, w tym przypadku partii Oniegina, może wykorzystać swoją własną interpretację w procesie scenicznej kreacji postaci. Innym zagadnieniem analizowanym przez Autora jest reakcja i opinia publiczności jako narzędzie umożliwiające dokonywanie korekt i wyciąganie wniosków. W podsumowaniu Wprowadzenia pisze: *Ostatecznym celem pracy jest zmniejszenie dystansu między badaniami teoretycznymi a praktyką wykonawczą. Dążenie do zachowania rzetelności, obiektywizmu i autentyczności w analizie danych ma sprzyjać nie tylko lepszemu zrozumieniu omawianego dzieła, ale również wypracowaniu skutecznych strategii interpretacyjnych.* (Str.10) W rozdziale pierwszym przybliża dzieło operowe *Eugeniusz Oniegin* Piotra Czajkowskiego w kontekście tła twórczego, a więc poematu A. Puszkina. Krótko charakteryzuje dzieło Puszkina i jego miejsce oraz znaczenie w literaturze rosyjskiej i światowej. Jak pisze, dzieło Puszkina, to udana próba przedstawienia panoramy społecznej ówczesnej Rosji ze szczególnym uwzględnieniem środowiska arystokracji. W podrozdziale 1.2 przedstawia libretto opery *Eugeniusz Oniegin*. Zwraca uwagę na fakt, że adaptacja operowa jest wierna oryginalnemu dziełu literackiemu nie tylko w zakresie układu scen, ale również w kontekście stylu językowego, co wyróżnia dzieło Czajkowskiego na tle innych oper tego okresu. Główna oś dramatyczna libretta koncentruje się wokół postaci Tatiany i Oniegina. Powołując się na publikację Caryl Emerson, zwraca uwagę, że *Eugeniusz Oniegin*, to opera bez akcji, że istotą tego dzieła jest głęboka introspekcja poszczególnych postaci w kontekście ich moralnych wyborów. W ostatnim akapicie Autor podkreśla, że libretto Oniegina jest ważnym narzędziem konstrukcji dramaturgicznej i emocjonalnej opery. Rozdział drugi, poświęcony analizie muzycznej opery *Eugeniusz Oniegin* podzielony jest na podrozdziały, w których tejże analizie podlegają poszczególne elementy badanego dzieła operowego. (tabela nr 1, str. 15). Tak więc, znajdziemy tu charakterystykę faktury muzycznej jako elementu psychologii postaci, interakcji muzyki z narracją fabularną, linii melodycznej oraz orkiestracji i wreszcie instrumentacji w opisywanym dziele. Na uwagę zasługuje podrozdział 2.1.1. poświęcony roli recytatywu, jako ważnego elementu prowadzenia narracji. W podrozdziale 2.2 Autor dokonuje analizy głównych postaci opery : Oniegina, Tatiany, Leńskiego, Olgi oraz Księcia Gremina. Każda postać jest analizowana w aspekcie charakterystyki osobowości w fabule oraz pod kątem motywu muzycznego i ekspresji w dziele Czajkowskiego. W rozdziale trzecim Autor przybliża muzyczny

wizerunek Oniegina jako wstęp do analizy muzycznej i w aspekcie wykonawczym arii /Esli bya byl na meste vas.../ z I aktu opery. – W podrozdziale 3.1. przedstawia Oniegina jako przykład człowieka zbędnego, literackiego archetypu charakterystycznego dla XIX-wiecznej literatury rosyjskiej. W podrozdziale 3.2. znajdujemy już dość szczegółową analizę arii w aspekcie muzycznym i wykonawczym. Aria ta jest odpowiedzią na list Tatiany i ma formę chłodnej i moralizującej odmowy. Zastosowane w niej środki wyrazu muzycznego (harmonia, rytm, frazowanie) oddają i wzmacniają psychologiczny chłód Oniegina. Autor analizuje arię pod kątem wyrazu muzycznego, jej trudności i wymagań w zakresie techniki wokalne. Na podstawie osobistych doświadczeń, wynikających z pracy nad opisywaną arią, przedstawia sposoby na pokonanie problemów technicznych. Zwraca uwagę na znaczenie precyzji intonacyjnej oraz na potrzebę wyrazistej artykulacji. W kolejnych akapitach przedstawia najtrudniejsze fragmenty arii i analizuje pod kątem wymagań w aspekcie techniki wokalne. Wskazuje również, w jaki sposób należy je wykonywać. W swojej szczegółowej i wnikliwej analizie zwraca również uwagę na rolę akompaniamentu orkiestrowego oraz na znaczenie harmonii, która również uwypukla i wzmacnia ekspresję zawartą w wokalnych partiach solowych. Jest to zatem wnikliwa analiza wzajemnej zależności pomiędzy warstwą muzyczną arii a jej tekstem literackim w kontekście postaci Oniegina. Analiza jest wzbogacona o przykłady zapisu nutowego arii adekwatne do opisywanego i analizowanego fragmentu. W podrozdziale 3.2.1. Autr pracy odnosi się do własnych doświadczeń wykonawczych arii Oniegina. Podobnie, jak w poprzednim podrozdziale, szczegółowo przedstawia wymagania arii w zakresie trudności wykonawczych i interpretacyjnych. Tutaj również mamy adekwatne przykłady zapisu nutowego partii wokalne. W ostatnim podrozdziale 3.3. odnosi się do cech stylistycznych arii Oniegina w tym na występujące w niej, ale i w całej warstwie muzycznej opery Czajkowskiego elementy rosyjskiej muzyki ludowej. W kolejnym, czwartym rozdziale znajdziemy analizę całej partii Oniegina. I w tym podrozdziale mamy adekwatne przykłady zapisu nutowego. Interesujący jest podrozdział 4.2., który zawiera przemyślenia autora, wynikające z osobistych doświadczeń wykonawczych partii Oniegina. Opisuje w nim, w jaki sposób pracował nad tą wymagającą partią barytonową zarówno od strony muzycznej, jak i prawidłowej wymowy rosyjskiej. Wymienia swoje pierwsze wykonania poszczególnych fragmentów partii Oniegina i odnosi się także do procesu nagraniowego. W rozdziale piątym zwraca uwagę na znaczenie aspektu psychologicznego w kontekście postaci Oniegina w budowaniu interpretacji scenicznej tej partii operowej. Ostatni, szósty rozdział to już swoisty

opis dzieła. Zawiera analizę nagrania składającego się na dzieło. W kolejnych podrozdziałach przedstawia proces nagraniowy poszczególnych fragmentów dzieła. Píše o wyzwaniach technicznych i trudnościach interpretacyjnych oraz przedstawia proces pracy nad każdym fragmentem. I tutaj możemy zweryfikować przemyślenia autora z adekwatnymi fragmentami zapisu nutowego poszczególnych części. W podsumowaniu pracy zatytułowanym Wnioski i dalsze perspektywy badawcze, autor dzieli się z nami osobistymi refleksjami wynikającymi z pracy naukowej nad partią Oniegina. W ostatnim akapicie pisze tak: *Śpiewak, oprócz doskonalenia techniki, powinien pielęgnować własną indywidualność artystyczną. Poprzez systematyczną praktykę, łączenie osobistych cech wykonawczych z umiejętnościami technicznymi, rozwijanie doświadczenia oraz doskonalenie znajomości języków i kontekstów kulturowych oper w obcych językach, można nieustannie poszerzać swoje możliwości muzyczne i ekspresję artystyczną* (str.98) To ostatnie zdanie można potraktować jako punkt wyjścia do kolejnych wyzwań artystycznych, ze świadomością, że Kandydat jest do tych wyzwań dobrze przygotowany.

Reasumując, należy stwierdzić, że opis dzieła jest interesujący i rzetelnie przygotowany. Autor wnikliwie i szczegółowo opisuje poszczególne zagadnienia. W swoich analizach i osobistych refleksjach odnosi się zarówno do warstwy muzycznej, jak i literackiej opery *Eugeniusz Oniegin* P. Czajkowskiego. Zwraca uwagę na to, że przygotowując i wykonując partię Oniegina należy mieć na uwadze również kontekst postaci, jej rys psychologiczny jako niezwykle ważny aspekt kreacji artystycznej. Czajkowski w mistrzowski sposób muzycznie scharakteryzował zarówno Oniegina, jak i wszystkie główne postaci tego dzieła operowego. Nie należy o tym zapominać. Praca może stanowić kompendium wiedzy dotyczącej partii Oniegina w aspekcie teoretycznym i wykonawczym dla wszystkich zainteresowanych zmierzaniem się z tą niełatwą i złożoną interpretacyjnie partią barytonową.

KONKLUZJA

Po zapoznaniu się z przesłaną dokumentacją Pana Fucai Li stwierdzam, że przedstawiony zapis dzieła artystycznego oraz jego opis stanowią integralną całość. Jest to interesujący materiał zarówno w aspekcie wykonawczym jak i naukowym. Tym samym, w mojej opinii praca doktorska Pana Fucai Li, z uwagi na swój twórczy i naukowy charakter stanowi wkład w rozwój dyscypliny artystycznej -sztuki muzyczne, w dziedzinie sztuki. W związku z powyższym stwierdzam, że Pan Fucai Li wykazał się rzetelną wiedzą teoretyczną, jak również

swojej pracy doktorskiej rozwiązał założenia badanego zagadnienia artystycznego i tym samym spełnił wymagania ustawowe. Tym samym, pracę doktorską Pana Fucai Li oceniam jako odpowiadającą wymaganiom rozprawy doktorskiej, zgodnie z art. 187 Ustawy z dnia 20 lipca 2018 roku Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2023r. poz.742 z późniejszymi zmianami). **Wnoszę o dopuszczenie Doktoranta do dalszych etapów postępowania w sprawie nadania stopnia doktora.**

Prof. dr hab. Beata Zawadzka-Kłós

